

II. CELOSTÁTNÍ PSYCHIATRICKÝ SJEZD NA TÉMA „DUŠEVNÍ HYGIENA“

Sekce Čs. lékařské společnosti J. E. Purkyně – Čs. psychiatrická společnost a Společnost pro studium VNČ – Čs. psychiologickou společností při ČSAV uspořádaly v Praze ve dnech 5.–6. října 1960 II. celostátní psychiatrický sjezd věnovaný otázkám duševní hygieny.

Sjezd se konal v rámci Světového roku duševního zdraví, vyhlášeného na podnět Světového sdružení pro duševní zdraví a světové zdravotnické organizace. Důvodem, proč měla být r. 1960 v celém světě zaměřena zvláštní pozornost k otázce duševního zdraví je skutečnost, že v mnohých zemích nežádoucím způsobem stoupá počet duševních onemocnění – a to neuros i poruch psychotického rázu (Např. v USA celkový počet psychiatrických lůžek činí 55% všech nemocničních lůžek Spojených států amerických. V Evropě je asi na 2 miliony lůžek pro psychiatrické případy a statistiky ukazují, že v některých státech až 20% obyvatel trpí neurotickými obtížemi.)

V ČSSR, kde zdravotní péče stále více přechází na úsek prevence, je věnováno značné úsilí také všestrannému zlepšení životních podmínek z hledisek duševně-hygienických. II. celostátní psychiatrický sjezd, který byl hlavním přínosem Československa pro celosvětový rok duševního zdraví, znamenal další významný krok vpřed v tomto našem snažení, na němž se podílejí jak naši lékaři a fyziologové, tak i psychologové.

Na sjezdu bylo předneseno asi 70 příspěvků rázu teoretického i praktického, mnohé z nich přinášely konkrétní výsledky výzkumu.

Úvodní referát připravili psychiatr doc. J. Prokůpek a psycholog doc. M. Machač. Referát pojednával o historickém vývoji mentální hygieny a na základě rozboru pojmu duševního zdraví vymezoval její úkoly zvláště se zřetelem k socialistickému společenskému zřízení. Duševní hygiena je zde pojímána jako „vědecké i praktické snažení o to, aby byly zjišťovány a zajišťovány optimální podmínky činnosti nervového systému

všech lidí, a to jak biologické, tak i společenské, které by jim umožňovaly šťastný a plodný život ve všech věkových skupinách“. Řešení problému a uplatňování zásad duševní hygieny není jen úkolem zdravotníků, ale je to komplexní úloha společnosti spojená s dovršením naší kulturní revoluce. Podrobněji souvislostmi duševní hygieny se sociální a kulturní revolucí se zabýval doc. PhDr. J. Cvekl, který vyzvedl význam světového názoru pro duševní zdraví jedince a poukázal na souvztažnost cílů filosofie a duševní hygieny plynoucí z této okolnosti. Otázkám vztahu duševní hygieny a náboženství byl věnován další referát J. Grosse, který se opíral o výsledky výzkumu zdravotního uvědomění neurotiků a normální populace ve věcech duševní hygieny. Rovněž úkoly psychohygieny, a to z hlediska dialektiky medicínských kritérií se obíral referát doc. O. Vymětala. Vztahy práva a duševní hygieny analyzoval příspěvek J. Pogádyho a Š. Breiera, E. Wolf se zabýval ve svém referátu problémem psychogenese vzhledem k duševní hygieně.

Dále celá řada sdělení byla věnována duševně hygienické problematice manželství (J. Knoblochová „Hlavní problémy duševní hygieny rodiny a manželství“; D. Bártové, M. Kalužická „Dosavadní zkušenosti z práce poradny pro manželské problémy“), mateřství (prof. J. Hádlík, O. Sahánek „K otázkám psychiatrických indikací přerušení pokročilých těhotenství“; J. Medvecký „Poporodné období s aspektu psychohygieny“), rodiny a výchovy (doc. Konečný – L. Výborová „Nepříznivé vlivy osobnosti rodičů v duševním vývoji dětí“, O. Kolaříková „Poruchy chování u dětí a etiologické faktory rodinného prostředí“, J. Koch „Psychický vývoj a výchova dětí v kojeneckých ústavech“) a nejrůznějšími duševně hygienickými otázkami dětství a mládí (prof. J. Hádlík „Výsledky průzkumu duševního zdraví školáků“, L. Černý – M. Černá „Problémy školní mládeže“, J. Marko „Niektoré problémy duševnej hygieny v školskej práci“; J. Langmeier – J. Lhoták „Smyslová a emoční deprivace – Význam pro duševní hygienu v dětství“; O. Kučera „Prevence syndromu duševních poruch vznikajících na základě lehkých dětských encefalopatií“; B. Dosužkov „Prevence idiopatické koktavosti“; prof. A. Jurovský „Citová diferenciácia u mládeže a její dosah pre duševnú hygienu“; S. Cinkovská – J. Čulen – prof. A. Jurovský – V. Kováliková – J. Marko: „Duševno-hygienická problematika motoricky neovládaných dětí“; prof. J. Stuchlík „K psychologii poválečných mladistvých provinilců“; F. Bánhegyi „Úloha duševnej hygieny pri prevencii delikvencie mládeže“).

Další soubor významných psychohygienických aspektů se váže k pracovní činnosti. Této problematice byla určena další velmi početná skupina sjezdových příspěvků. Některé z nich se zabývaly otázkami zásadnějšího a obecnějšího rázu, jiné konkrétními experimentálními nebo jinými výsledky zkoumání. K prvním patří referáty prof. E. Günsbergera „Miesto psychické hygieny v rámci hygieny práce“, C. Michalové „Duševní hygiena a choroby z povolání“, Z. Bureše „O některých psychologických aspektech mentální hygieny v průmyslu a dopravě“, K. Hoška „Perspektiva průmyslové psychologie“, doc. Fr. Hyhlíka „Duševní hygiena a pracovní vztahy lidí v socialistické společnosti“, prof. J. Hádlíka a O. Sahánka „Význam psychiatrické pracovní expertisy jako preventivního činitele u duševních poruch“.

Dále sem můžeme řadit příspěvky O. Vinaře a E. Frantíka „Psychická hygiena duševní práce“, J. Semotána „Hluk jako mentálně hygienický problém“, V. Bokorové „Psychologické aspekty únavy a jejich význam pro duševní hygieny“, Z. Bureše a O. Matouška „Prevence subjektivně podmíněných úrazů a nehod“ a Fr. Engelsmana „Popularisace hygieny a organizace duševní práce“.

K druhé skupině příspěvků přednesených na sjezdu můžeme zařadit sdělení F. Knoblocha a Z. Dytrycha „K otázce duševního zdraví a jeho poruch u pracovníků v průmyslu“, D. Bílého „Průzkum psychiatrické nemocnosti zemědělského a průmyslového obyvatelstva“, J. Křivohlavého „Rušivý vliv fyzikálních podmínek na duševní činnost člověka“, J. Tejmara „Naše zkušenosti s rušením výkonnosti vyšší nervové činnosti člověka při hluku“, prof. J. Mělky a kolektivu: „Náš pokus o hodnocení únavy lidí převážně duševně pracujících“, R. Fišera a kolektivu „Problémy hygieny vyšší nervové činnosti při práci telefonistek“, J. Sedláka a J. Bláhy „Dynamometrie na konci pracovní směny telefonistek“, J. Sedláka a M. Hnilicové „Změny paměti po směně u spojovatelek“, J. Hoskovce a D. Svoráda „Vliv monotonie podnětového pole na vyšší nervovou činnost“ a J. Sedláka „Vliv pracovního zatížení spojovatelek na přesnost koordinací“.

O bohatosti programu a širí projednávané problematiky svědčí také další dosud neuvedené referáty, které byly převážně na pořadu závěrečného dne sjezdu: A. Rára, A. Pekař a J. Štrobach se zabývali zásadami duševní hygieny v podmínkách československé armády, V. Šklíba prací protikuřácké poradny, J. Lát výživou ve vztahu k duševní hygieně, doc.

L. Hanzlíček a E. Syřišťová významem mentální hygieny pro prevenci psychos, O. Vinař psychofarmakologií z hlediska duševní hygieny, doc. S. Nevole otázkami ohrožení duševního zdraví lidstva současným vývojem civilisace. Rozbor sebevražednosti a její prevence byly námětem referátů profesorů J. Hádlíka a E. Vencovského; protialkoholního boje a prevence alkoholismu se týkala sdělení J. Skály, J. Madlafouska i maďarského hosta G. Kardose. Tematickou pestrost dokresluje příspěvek J. Rubeše a R. Grumlíka o otázce toxikomanií a zvláště abusu analgetik, referát E. Hrbkové a M. Mandáka pojednávající o vlivu rozcvičky na VNČ zkoumanou vytvářením umělých podmíněných řečových spojů, příspěvek prof. Hádlíka a J. Grosse o popularisaci duševní hygieny ve zdravotnické osvětě, sdělení N. Hepnerové o psychických reakcích obyvatelstva cikánského původu i sociálně psychologická studie J. Vacka a J. Pondělíčka o faktorech životního stylu brigádníků.

Sjezdu se zúčastnili také hosté z Německé demokratické republiky, Maďarska, Rumunska a Bulharska. Prof. Müller – Hegeman referoval o stavu mentálně hygienického úsilí v NDR. A. Šimko a B. Kardoš informovali posluchače o nových směrech psychiatrické péče v Maďarsku.

Přínos sjezdu lze hodnotit velmi kladně. Nejen, že jeho náplň poskytla přehled již vykonané práce a současně řešené problematiky, ale jeho jednání nastínila také určité další pracovní linie na poli duševní hygieny. A to jednak tím, že se ukázaly hlavní slabiny dosavadní práce a za druhé tím, že sjezd napomohl k objasnění pojetí a úkolů duševní hygieny v naší socialistické společnosti.

Významným pozitivním rysem tohoto psychiatrického sjezdu byla také spoluúčast lékařů jiných specialisací a pracovníků z dalších oborů, zvláště psychologů, kteří byli autory nebo spoluautory více než třetiny přednesených sjezdových příspěvků. Lze předpokládat, že takto utužená vzájemná spolupráce na poli duševní hygieny se bude nadále prohlubovat a přinese své dobré výsledky v dalším zlepšení zdraví a kulturní úrovně našeho lidu.

Dr. F. Engelsmann